

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Η. ΕΤ Σ. κατά ΕΛΛΑΔΟΣ

(Προσφυγές αρ. 26418/11 και 45884/11)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

24 Απριλίου 2014

*Η απόφαση αυτή θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που αναφέρονται
στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως. Δύναται να υποστεί βελτιώσεις ύφους.*

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Στην υπόθεση Η. και S. κατά Ελλάδος,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), το οποίο συνεδρίασε και συγκροτήθηκε σε σώμα με την εξής σύνθεση:

Isabelle Berro- Lefèvre, Πρόεδρος

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyev,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Erik Møse,

Ksenija Turkovic,

Dmitry Dedov, Δικαστές

και με τον κ. *Søren Nielsen*, Γραμματέα του τμήματος,

Αφού σκέφτηκε, σε μυστική διάσκεψη αυτού την 1^η Απριλίου 2014, εκδίδει την παρούσα απόφαση, την οποία έλαβε κατά την παραπάνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Ως αφετηρία, για την υπόθεση αυτή, κατατέθηκαν δύο προσφυγές (αριθμοί 26418/11 και 45884/11), στρεφόμενες κατά της Ελλάδος, οι οποίες κατατέθηκαν στο Δικαστήριο την 12^η Απριλίου και 22^α Ιουνίου 2011 αντίστοιχα, δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης, περί διαφύλαξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (« η Σύμβαση»): η πρώτη (αρ. 26418/11) υπεβλήθη από την Κα Α-Ε. Η., υπήκοο Ινδονησίας, γεννηθείσα το 1982 και η οποία διαμένει στην Αθήνα. Η δεύτερη (αρ. 45884/11) υπεβλήθη από τον κ. Β.Σ., υπήκοο Γεωργίας, γεννηθέντα το 1971.

2. Η πρώτη προσφεύγουσα εκπροσωπείται από τους κκ. Θ. Τσιάτσιο και Ε. Κλιάνη, δικηγόρους Θεσσαλονίκης. Ο δεύτερος προσφεύγων εκπροσωπείται από τον κ. Θ. Τσιάτσο, δικηγόρο. Η ελληνική κυβέρνηση (« η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξουσίους της, κκ Μπακόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και Δ. Καλόγηρο, Δικαστικό Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Η Κυβέρνηση της Γεωργίας καίτοι ενημερώθηκε ως προς το δικαίωμα αυτής να συμμετάσχει στη διαδικασία (άρθρα 36§ 1 της Σύμβασης και 44 § 1 του κανονισμού) σχετικά με την υπ' αριθμ 45884/11 προσφυγή, δεν απάντησε.

3. Οι προσφεύγοντες επικαλούνται ειδικότερα τις παραβιάσεις των άρθρων 3 και 5 της Συμβάσεως.

4. Στις 9 Μαΐου 2012, οι προσφυγές γνωστοποιήθηκαν στην Κυβέρνηση.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΙ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ

1. ΤΑ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

A. Η κράτηση των προσφευγόντων με σκοπό την απέλασή τους και οι σχετικές με αυτήν προσφυγές

1. Ως προς την προσφυγή αρ 26418/11

5. Στις 26 Δεκεμβρίου 2009, η προσφεύγουσα εισήλθε στο ελληνικό έδαφος έχοντας άδεια παραμονής ισχύουσα για δύο μήνες (βίζα αρ 12327584).

6. Στις 9 Αυγούστου 2010, συνελήφθη στη Θεσσαλονίκη και κρατήθηκε προσωρινά στα κρατητήρια της αστυνομίας αρμόδιας για τη λαθρομετανάστευση στη Θεσσαλονίκη (Κορδελιό) με σκοπό την απέλασή της.

7. Στις 12 Αυγούστου 2010, ο αρμόδιος υπάλληλος της αστυνομίας αλλοδαπών Θεσσαλονίκης διέταξε την απέλαση της προσφεύγουσας, βάσει του άρθρου 76 του υπ' αριθ 3386/2005 νόμου, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 48§2 του υπ' αριθ 3772 /2009 νόμου, για τον λόγο ότι παρέμενε στην Ελλάδα χωρίς να διαθέτει τα αναγκαία διοικητικά έγγραφα. Επιπλέον, η εν λόγω αρχή αποφάσισε την παράταση της κράτησής της « μέχρις ότου εκτελεστεί η απόφαση περί απελάσεως και για περίοδο η οποία δεν [μπορούσε] να υπερβεί συνολικά κατά μέγιστο όριο τους έξι μήνες, από την έναρξη της κράτησής της, διότι, λαμβάνοντας υπ' όψη τα συγκεκριμένα περιστατικά, [η προσφεύγουσα] ήταν ικανή να αποφύγει την απέλασή της και θεωρήθηκε ως επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια».

Η εν λόγω απόφαση προέβλεπε ότι, δυνάμει του άρθρου 48 του νόμου 3772/2009, η κράτηση της προσφεύγουσας μπορούσε να παραταθεί μέχρι και « δώδεκα μήνες κατ' ανώτατο όριο στην περίπτωση που αυτή δεν συνεργαζόταν με τις αρμόδιες αρχές ή εφ' όσον η παραλαβή από τις αρχές της χώρας προέλευσής της των αναγκαίων ταξιδιωτικών εγγράφων για την εκτέλεση του μέτρου, καθυστερούσε» (απόφαση αρ 363030/1-γ).

8. Στις 12 Αυγούστου 2010, η προσφεύγουσα κατέθεσε στην Πρόεδρο του Ελληνική Δημοκρατία, Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
Service des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères de la République Hellénique, Athènes
Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens

Διοικητικού Πρωτοδικείου της Θεσσαλονίκης τις αντιρρήσεις της για τη διατήρησή της κράτησής της. Ειδικότερα ισχυριζόταν ότι δεν αποτελούσε κίνδυνο για τη δημόσια τάξη και ότι δεν ήταν ύποπτη φυγής. Βεβαίωσε επίσης ότι ζούσε με μία ελληνική οικογένεια στον Λουδία κοντά στη Θεσσαλονίκη όπου εργαζόταν ως μαία. Τέλος, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι οι εσωτερικές αρχές δεν είχαν επικοινωνήσει διόλου με τις ινδονησιακές αρχές για να της χορηγήσουν ταξιδιωτικά έγγραφα και να προβούν στην απέλασή της. Η προσφεύγουσα υπέβαλε συνημμένα με τις αντιρρήσεις της φωτοτυπία ωρισμένων σελίδων του διαβατηρίου της με τη θεώρηση (βίζα) εισόδου στο ελληνικό έδαφος. Η Πρόεδρος του Διοικητικού Δικαστηρίου της Θεσσαλονίκης απέρριψε αυθημερόν τις αντιρρήσεις της προσφεύγουσας. Δέχθηκε, ειδικότερα, ότι τα επιχειρήματά της δεν ήταν επαρκή για να τεκμηριώσουν ότι δεν ήταν ύποπτη φυγής σε περίπτωση που αφηνόταν ελεύθερη (απόφαση αρ 966/2010).

9. Στις 17 Αυγούστου 2010, η προσφεύγουσα ενημέρωσε τις αρχές ότι επιθυμούσε να καταθέσει αίτηση παροχής ασύλου, και στις 21 Αυγούστου 2010 την κατέθεσε στη Διεύθυνση αλλοδαπών Θεσσαλονίκης. Στις 9 Οκτωβρίου 2010, με απόφαση του Αρχηγού της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Θεσσαλονίκης, η απόφαση αυτή απορρίφθηκε. Ειδικότερα, με το σκεπτικό ότι η προσφεύγουσα δεν είχε σοβαρή πρόθεση να ζητήσει άσυλο, εφ'όσον δεν είχε καταθέσει τη σχετική αίτηση κατά την είσοδό της στο ελληνικό έδαφος, αλλά μετά τη σύλληψή της και την απόρριψη των αντιρρήσεων κατά της κράτησής της (αρ 363030/1-στ).

10. Στις 4 Οκτωβρίου 2010, η προσφεύγουσα κατέθεσε υπόμνημα στη Διεύθυνση αστυνομίας αλλοδαπών Θεσσαλονίκης βεβαιώνοντας ότι οι αξιοθρήνητες συνθήκες κράτησής της δικαιολογούσαν την απαλλαγή της και ότι, ενδεχομένως, η διοίκηση μπορούσε να της επιβάλει ηπιότερα περιοριστικά μέτρα δυνάμει του άρθρου 78, νόμος 3386/2005. Από τη δικογραφία δεν συνάγεται ότι η διοίκηση απεφάνθη επί της αιτήσεώς της.

11. Στις 12 Οκτωβρίου 2010, η προσφεύγουσα προσέφυγε στο διοικητικό δικαστήριο καταθέτουσα νέες προτάσεις κατά της κράτησής της, και ζήτησε την ανάκληση της υπ' αριθ 966/2010 αποφάσεως. Επανέφερε τα επιχειρήματά της ως προς την απουσία κινδύνου απόπειρας φυγής, ενίστατο δε επίσης για τις συνθήκες κράτησής της προσθέτοντας ότι παρουσίασε προβλήματα υγείας κατά το χρόνο κράτησής της, δηλαδή πόνους στο στομάχι. Την ίδια ημέρα, οι αντιρρήσεις της

απερρίφθησαν. Η πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης επικύρωσε την υπ' αριθ 966/2010 απόφαση. Έκρινε ότι η απέλαση της προσφεύγουσας μπορούσε να πραγματοποιηθεί εντός της προθεσμίας της τασσόμενης από το άρθρο 76 του υπ' αριθ 3386/2005 νόμου, εφ' όσον κατά τη σύλληψή της δεν στερήθηκε τα ταξιδιωτικά της έγγραφα και δεν απέδειξε ότι στο μεσολάβησαν διάστημα τα απώλεσε. Η πρόεδρος πρόσθεσε ότι η απέλαση δεν μπορούσε να λάβει χώρα κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία η αίτησή της περί χορηγήσεως ασύλου εξεταζόταν από τη διοίκηση (απόφαση αρ. 1198/2010).

12. Στις 15 Δεκεμβρίου 2010, η προσφεύγουσα μεταφέρθηκε στα κρατητήρια της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη). Στις 9 Φεβρουαρίου 2011, αφέθη ελεύθερη, δεδομένου ότι η προθεσμία των έξι μηνών κράτησης η οποία προβλέπεται από το άρθρο 76 του νόμου 3386/2005 είχε εξαντληθεί (απόφαση 442464/9.2.2011).

2. Η προσφυγή αρ 45884/11

13. Το 2008, ο προσφεύγων εισήλθε στο ελληνικό έδαφος χωρίς άδεια παραμονής. Στις 26 Αυγούστου 2010, συνελήφθη στη Θεσσαλονίκη για κατοχή και χρήση πλαστού διοικητικού εγγράφου προσφεύγοντος άσυλο, και ετέθη υπό προσωρινή κράτηση με σκοπό την απέλασή του, στην υποδιεύθυνση της Αστυνομίας Αλλοδαπών Θεσσαλονίκης. Τη ίδια ημέρα, καταδικάστηκε από το Πλημμελειοδικείο Θεσσαλονίκης σε τέσσερις μήνες φυλάκισης με αναστολή για παράνομη είσοδο στο ελληνικό έδαφος και χρήση πλαστού εγγράφου προσφεύγοντος άσυλο (απόφαση αρ. 12751/2010).

14. Στις 30 Αυγούστου 2010, ο αρμόδιος αξιωματικός της αστυνομίας αλλοδαπών Θεσσαλονίκης διέταξε την απέλασή του, βάσει του άρθρου 76 του νόμου αρ. 3386/2005, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 48§ 2 του νόμου 3772/2009, με την αιτιολογία ότι παρέμενε στην Ελλάδα χωρίς να κατέχει τα αναγκαία διοικητικά έγγραφα και ότι είχε καταδικαστεί με την απόφαση αρ 12751/2010. Συν τοις άλλοις, η εν λόγω αρχή αποφάσισε να διατηρηθεί η κράτησή του « μέχρις ότου εκτελεστεί η απόφαση περί απέλασής του και για περίοδο που δεν [ηδύνατο] να υπερβεί συνολικά τους έξι μήνες κατά μέγιστο όριο, από την έναρξη της κράτησής του, δεδομένου ότι λαμβάνοντας υπ' όψη τα συγκεκριμένα περιστατικά, [ο προσφεύγων] ήταν ικανός να αποφύγει την

απέλασή του και κρινόταν ως επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια». Η εν λόγω διάταξη προέβλεπε ότι δυνάμει του άρθρου 48 του νόμου 3772/2009, η κράτηση του προσφεύγοντος μπορούσε να ανέλθει στους « δώδεκα μήνες κατ' ανώτατο όριο στην περίπτωση κατά την οποία ο ίδιος δεν συνεργαζόταν με τις αρμόδιες αρχές ή έφ' όσον καθυστέρουσε η παραλαβή από τις αρχές της χώρας προέλευσής του των αναγκαίων τίτλων μεταφοράς για την εκτέλεση του μέτρου « (απόφαση αρ 363324/2-γ). Ο προσφεύγων κρατήθηκε στα κρατητήρια της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Θεσσαλονίκης με σκοπό την απέλασή του.

15. Την 1^η Σεπτεμβρίου 2010, η Διεύθυνση αστυνομίας της Θεσσαλονίκης ζήτησε από το προξενείο της Γεωργίας τη χορήγηση των αναγκαίων ταξιδιωτικών εγγράφων για την απέλαση του προσφεύγοντος. Στις 8 Δεκεμβρίου 2010, το προξενείο της Γεωργίας ενημέρωσε ότι ήταν έτοιμο να χορηγήσει τα αιτούμενα έγγραφα.

16. Στις 30 Σεπτεμβρίου 2010, ο προσφεύγων υπέβαλε στο διοικητικό δικαστήριο Θεσσαλονίκης τις αντιρρήσεις του σχετικά με την κράτησή του. Ισχυριζόταν κυρίως ότι δεν αποτελούσε κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια και ότι δεν ήταν επικίνδυνος φυγής. Αυθημερόν, το διοικητικό πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης απέρριψε τις αντιρρήσεις του αφού έκρινε ότι ο προσφεύγων δεν είχε σοβαρή πρόθεση να καταθέσει αίτηση περί παροχής ασύλου και ότι είχε ήδη καταδικαστεί από το ποινικό δικαστήριο. (απόφαση αρ 1162/ 20100).

17. Στις 4 Οκτωβρίου 2010, ο προσφεύγων κατέθεσε στη Διεύθυνση αλλοδαπών Θεσσαλονίκης αίτηση περί παροχής ασύλου. Στις 5 Νοεμβρίου 2010, με απόφαση του διευθυντού της Διεύθυνσης αλλοδαπών Θεσσαλονίκης, η αίτηση αυτή απερρίφθη (απόφαση αρ 363324/3-ε).

18. Στις 23 Δεκεμβρίου 2010, ο προσφεύγων προσέφυγε εκ νέου στο διοικητικό Δικαστήριο Θεσσαλονίκης με νέες προτάσεις κατά της κράτησής του. Στις 28 Δεκεμβρίου 2010, το διοικητικό πρωτοδικείο έκρινε τις προτάσεις του προσφεύγοντος, ανακάλεσε την απόφαση αρ 1162/2010, και διέταξε την άρση της κράτησής του. Η πρόεδρος δέχθηκε μεταξύ άλλων, ότι ο προσφεύγων είχε πράγματι καταδικαστεί από το ποινικό δικαστήριο αλλά όχι σε αυστηρή ποινή. Επιπλέον, ο προσφεύγων διατηρούσε πάντοτε το δικαίωμα να προσβάλει ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου την απόρριψη της αιτήσεώς του περί παροχής ασύλου. Τέλος, η διοίκηση είχε εν τω μεταξύ φροντίσει να προβεί στις αναγκαίες ενέργειες, για να χορηγηθεί στον προσφεύγοντα προσωρινό ταξιδιωτικό έγγραφο (απόφαση αρ 1460/2010). Την ίδια ημέρα, αφέθη ελεύθερος.

B. Οι συνθήκες κράτησης των προσφευγόντων στα κρατητήρια της αστυνομίας αλλοδαπών Θεσσαλονίκης, της αστυνομίας Θεσσαλονίκης (Κορδελιό) αρμόδιας για την λαθρομετανάστευση και της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη)

19. Οι προσφεύγοντες βεβαιώνουν ότι τα κελιά τους δεν αερίζονταν και δεν διέθεταν επαρκή φωτισμό. Επισημαίνουν ότι εκρατούντο σε μικρά κελιά με δέκα πέντε έως είκοσι άλλους κρατούμενους. Ο αέρας ήταν υγρός και ανέδιδε δυσοσμία, κυρίως λόγω της γειννίασης με τους καπνιστές. Επιπλέον, σημειώνουν την έλλειψη χώρου για να περπατήσουν και να ασκηθούν. Οι κρατούμενοι δεν μετείχαν σε καμία ψυχαγωγική δραστηριότητα. Βεβαιώνουν ότι οι χώροι ήταν ανθυγιεινοί και ότι τα ντους και οι τουαλέτες ήταν ανεπαρκείς. Υπογραμμίζουν την απουσία διατροφής των κρατούμενων από τη σωφρονιστική υπηρεσία και επιβεβαιώνουν ότι καθένας εξ αυτών είχε δικαίωμα αποκλειστικά σε ένα ποσό που κυμαινόταν μεταξύ 5,87 έως 5,95 ευρώ ημερησίως, για να παραγγείλουν γεύμα το οποίο τους παρείχετο από έξω.

II. ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

A. Το εθνικό δίκαιο

20. Το Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αναφέρεται στο θέμα αυτό κυρίως στις παραγράφους 27-33 της απόφασης *C.D. et autres c. Grèce* (αρ 33441/10, 33468/10 και 33476/10, 19 Σεπτεμβρίου 2013).

B. Οι σχέσεις όπως προκύπτουν από τα διεθνή δικαστήρια

1. Σχετικά με την υποδιεύθυνση αστυνομίας αλλοδαπών Θεσσαλονίκης.

α) Οι Πιστοποιήσεις (*constats*) της ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της τιμωρίας ή της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης (*CPT*) μετά από την επίσκεψή της στα κατά τόπους αστυνομικά τμήματα και κέντρα κράτησης αλλοδαπών το 2008

21. Από τις 23 έως τις 29 Σεπτεμβρίου 2008, η ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της τιμωρίας, ή της απάνθρωπης ή

εξουτελιστικής μεταχείρισης επισκέφθηκε, τους χώρους της υποδιεύθυνσης αστυνομίας αλλοδαπών Θεσσαλονίκης. Στην αναφορά της η οποία δημοσιεύθηκε στις 30 Ιουνίου 2009, παρατηρούσε την έλλειψη κλινών στα κελιά, και το γεγονός ότι οι κρατούμενοι κοιμόντουσαν σε βρώμικα στρώματα τα οποία είχαν τοποθετηθεί στο έδαφος. Επιπλέον, η έκθεση επεσήμαινε την απουσία χώρου για περπάτημα και φυσική άσκηση, υπογράμμιζε δε ότι κάθε κρατούμενος είχε δικαίωμα σε 5,87 ευρώ ημερησίως για να παραγγείλει γεύμα το οποίο ερχόταν από έξω. Στο σημείο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων-CPT ανέφερε τα παράπονα των κρατουμένων, σύμφωνα με τα οποία, με ένα τέτοιο ποσό είχαν τη δυνατότητα να αγοράσουν μόνον δύο σάντουιτς ημερησίως. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων -CPT, ζήτησε από τις ελληνικές αρχές να εξασφαλίσουν σε όλους όσους κρατούνταν σε χώρους προορισμένους να δέχονται αλλοδαπούς εν αναμονή της απέλασής τους, ένα μαγειρευμένο γεύμα, κατά προτίμηση ζεστό, τουλάχιστον μία φορά ημερησίως.

β) Πιστοποιήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά των βασανιστηρίων-CPT μετά από την επίσκεψή της από τις 17 έως τις 29 Σεπτεμβρίου 2009 στα αστυνομικά τμήματα και κέντρα κράτησης για αλλοδαπούς.

22. Στην έκθεσή της με ημερομηνία 17 Νοεμβρίου 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων πιστοποιούσε την αναντιστοιχία των συμφωνιών σχετικά με τη διατροφή των κρατουμένων. Το ημερήσιο επίδομα των 5,87 ευρώ παρείχε τη δυνατότητα αγοράς μόνο μερικών σάντουιτς και μιας φιάλης νερού, πράγμα που ήταν επαρκές για κρατούμενους σύντομης διάρκειας, αλλά ανεπαρκές ποσό για κρατούμενους επί μακρόν.

γ) Η έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας με ημερομηνία 2010

23. Η Διεθνής Αμνηστία, στην έκθεσή της που δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2010 και φέρει τον τίτλο « Παράνομοι μετανάστες και αιτούντες άσυλο οι οποίοι κρατούνται συστηματικά κάτω από απρόσφορες συνθήκες», αναφερόταν στον υπερπληθυσμό, στην έλλειψη κλινών και στην αδυναμία αυτών να ασκηθούν φυσικά μέσα στη διεύθυνση της αστυνομίας αλλοδαπών Θεσσαλονίκης. Η έκθεση περιλαμβάνει επίσης συνομιλίες με αλλοδαπούς κρατούμενους στη Θεσσαλονίκη,

το 2009 και αρχές του 2010. Σύμφωνα με τα λεγόμενά τους, υπήρχαν είκοσι πέντε με τριάντα πρόσωπα μέσα σε ένα κελί, χωρίς τη δυνατότητα ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων και με ανεπαρκή ποιότητα τροφής (σελίδα 37 της εκθέσεως).

2. Σχετικά με την υποδιεύθυνση Αττικής υπεύθυνης για τους αλλοδαπούς (κέντρο κρατήσεως στην Πέτρου Ράλλη).

α) Πιστοποιήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά των βασανιστηρίων – CPT

24. Μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα, τον Σεπτέμβριο 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πιστοποιούσε στην έκθεσή της που δημοσιεύθηκε το 2009, ότι κατά το χρόνο της επίσκεψής της, το κέντρο της Πέτρου Ράλλη φιλοξενούσε 208 άνδρες, 150 γυναίκες και 19 ανηλίκους. Σύμφωνα με την έκθεση, οι κρατούμενοι ήταν περιορισμένοι μέσα στα κελιά τους είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο λόγω του ότι ο χώρος που παρεχόταν για περίπατο δεν κάλυπτε τους όρους ασφαλείας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπογράμμισε ότι δεν υπήρχε ούτε χώρος χαλάρωσης ούτε χώρος για δραστηριότητες, ότι το μεγαλύτερο μέρος του θαλάμου ήταν βρώμικο, ότι οι νέο αφικνούμενοι δεν είχαν καθαρά σεντόνια και κουβέρτες, ότι δεν υπήρχε WC μέσα στα κελιά. Ένας μεγάλος αριθμός κρατουμένων είχε δηλώσει ότι η πρόσβαση στις τουαλέτες κατά τη διάρκεια της νύχτας ήταν προβληματική.

25. Σε συνέχεια της επίσκεψής της στην Ελλάδα το Σεπτέμβριο του 2009, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων, στην έκθεσή της που δημοσιεύθηκε το 2010 ανέφερε τα εξής:

« (...)

68. Το κέντρο της Πέτρου Ράλλη παραμένει ένα κτίριο μη κατάλληλο για την κράτηση μεταναστών που βρίσκονται σε καθεστώς μη νομιμότητας* για μακρές περιόδους, όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή- CPT το είχε επισημάνει, πριν ακόμη από την επίσημη λειτουργία του το 2005. Το 2009, το κέντρο φιλοξενούσε 218 κρατουμένους άρρενος φύλου, 77 ενήλικες γυναίκες και 5 ανήλικες, πράγμα που καθιστά την κάλυψη του ανδρικού στοιχείου ελαφρώς υπέρτερη από τη δυναμικότητα των 208 ανδρών. Ορισμένοι άρρενες κρατούμενοι κοιμόντουσαν σε στρώματα τοποθετημένα επάνω στο έδαφος. Πέραν του στοιχείου αυτού, η γενική κατάσταση από απόψεως υγιεινής ήταν σαφώς καλύτερη από ότι στο παρελθόν και η πρόσβαση στις τουαλέτες, ακόμη και κατά τη διάρκεια της νύχτας, δεν

έθετε προβλήματα χάρις στη συνεχή παρουσία αστυνομικών στους διαδρόμους. Η αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκή Επιτροπής κατά των βασανιστηρίων επεσήμαινε επίσης ότι το προαύλιο ήταν πια κατάλληλο για περίπατο, ακόμη κι αν οι κρατούμενοι δεν είχαν πρόσβαση εκεί όλες τις ημέρες.

(...)

70. Το κοινό πρόβλημα σε όλα τα ειδικά κέντρα κράτησης λαθρομεταναστών και τα κέντρα κράτησης της αστυνομίας τα οποία επισκεφθήκαμε, ήταν η δυσκολία για τους κρατούμενους να διατηρήσουν την καθαριότητα λόγω της μη επαρκούς ποσότητας απορρυπαντικών και προϊόντων ατομικής υγιεινής. Σε ωρισμένα κέντρα, έδιναν μικρές ποσότητες σαπουνιού, σκόνη για πλύσιμο και μερικές φορές σαμπουάν, σε ωρισμένα άλλα μόνον σαπούνι. Επίσης, το χαρτί υγείας δεν διανεμόταν τακτικά. Τα υπόλοιπα προϊόντα όπως οδοντόβουρτσες, ή οδοντόπαστες έπρεπε να τα αγοράζουν οι ίδιοι οι κρατούμενοι. Ξυράφια ξυρίσματος δεν επιτρεπόντουσαν, και όσες φορές οι κρατούμενοι είχαν τη δυνατότητα να τα προμηθευτούν από το προσωπικό, έπρεπε να τα μοιραστούν πολλοί μαζί.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων-CPT, λόγω της επισφαλούς ιατρικής κατάστασης πολλών προσώπων, επανέρχεται στην αναγκαιότητα για τις ελληνικές αρχές να συμπεριλάβουν την ατομική υγιεινή ως πρωταρχικό θέμα.»

26. Η Επιτροπή, στη δημόσια δήλωση της στην οποία προέβη στις 15 Μαρτίου 2011, δυνάμει του άρθρου 10§ 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της τιμωρίας ή της απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης, υπογράμμισε τα ακόλουθα:

« (...)

3. Οι εκθέσεις, σχετικές με τις επισκέψεις του 2005, 2007, 2008 και 2009, σκιαγραφούν όλες ένα παρόμοιο πίνακα των πολύ κακών συνθηκών υπό τις οποίες οι αλλοδαποί οι ευρισκόμενοι σε καθεστώς παρανομίας εκρατούντο στα αστυνομικά τμήματα και σε άλλους ακατάλληλους χώρους, συχνά εγκαταλελειμμένες αποθήκες, για περιόδους οι οποίες μπορούσαν να φθάσουν και τους έξι μήνες, και μάλιστα για περιόδους ακόμη μεγαλύτερες, χωρίς καμία

δυνατότητα φυσικής άσκησης στο ύπαιθρο ούτε απασχόλησης με δραστηριότητες, και χωρίς κατάλληλες παροχές υγείας. Οι συστάσεις που είχαν στόχο τη βελτίωση της κατάστασης συνέχισαν να αγνοούνται. Παρά το γεγονός ότι αλλοδαποί έφθαναν παράνομα στην Ελλάδα σε σημαντικούς αριθμούς, από τα ανατολικά χερσαία και θαλάσσια σύνορά της για πολλά χρόνια, κανένα μέτρο δεν είχε ληφθεί για συντονισμένη και αποδεκτή προσέγγιση του προβλήματος, σχετικά με την κράτησή τους και τη φροντίδα αυτών.

4. Η απουσία αντίδρασης εκ μέρους των ελληνικών αρχών απέναντι στην αναγκαιότητα της εφαρμογής των συστάσεων της Επιτροπής σχετικά με τους παράνομους αλλοδαπούς, οδήγησε την Επιτροπή να θέσει σε εφαρμογή των Νοέμβριο 2008, την διαδικασία με την οποία ζητούσε να πάρει θέση με μία δημόσια δήλωση. Στο τέλος της περιοδικής επίσκεψης του Σεπτεμβρίου 2009, η διαδικασία αυτή επεκτάθηκε ώστε να συμπεριλάβει την κατάσταση αυτή στο ποινικό σύστημα. Πράγματι, οι διαπιστώσεις που έγιναν κατά τη διάρκεια της επίσκεψης αυτής απεκάλυψαν ότι οι εισηγήσεις στις οποίες είχε προβεί η Επιτροπή με τις προηγούμενες εκθέσεις της, δεν είχαν ληφθεί υπ' όψη και ότι στην πραγματικότητα οι σωφρονιστικές συνθήκες είχαν ακόμη περισσότερο υποβαθμιστεί. Θα πρέπει όλως ιδιαιτέρως να σημειωθεί η σοβαρότητα του υπερπληθυσμού των κέντρων κρατήσεων, η έλλειψη προσωπικού και η ανεπάρκεια παροχής υπηρεσιών υγείας.

(...)

6. Οι ελληνικές αρχές συνέχισαν να επαναλαμβάνουν ότι είχαν δρομολογηθεί ήδη μέτρα βελτίωσης της κατάστασης. Έτσι, σε επιστολή με ημερομηνία 23 Νοεμβρίου 2009, ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι έθεταν τέλος στη διοικητική κράτηση των παρανόμων μεταναστών στα αστυνομικά τμήματα και τμήματα ελέγχου των συνοριοφυλάκων, και ότι στο εξής, τα πρόσωπα αυτά θα τοποθετούνταν σε κέντρα κράτησης ειδικά διαμορφωμένα για το σκοπό αυτόν. (...)

7. Δυστυχώς, οι διαπιστώσεις που έγιναν κατά την πρόσφατη επίσκεψη της Επιτροπής στην Ελλάδα, τον Ιανουάριο του 2011, απέδειξαν ότι τα στοιχεία που μας παρέσχον οι αρχές δεν ήταν αξιόπιστα. Τα αστυνομικά τμήματα και τα τμήματα κράτησης των συνόρων, φιλοξενούσαν ασταμάτητα ένα αριθμό όλο και μεγαλύτερο παρανόμων αλλοδαπών, σε ακόμη χειρότερες συνθήκες (...)

27. Η ευρωπαϊκή Επιτροπή, μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα, τον Ιανουάριο 2011, στην έκθεσή της που δημοσιεύθηκε το 2012, ανέφερε τα ακόλουθα:

«13. Η ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων-CPT αναγνωρίζει τις δυσχέρειες που συνάντησαν οι ελληνικές αρχές ώστε να αντιμετωπίσουν την σταθερή εισροή παρανόμων μεταναστών. Παρά ταύτα, οι συνθήκες στις οποίες κρατούνται οι παράνομοι μετανάστες φαίνεται να είναι μία αποφασισμένη πολιτική εκ μέρους των ελληνικών αρχών για να εκπέμψουν το σαφές μήνυμα ότι μόνον τα πρόσωπα που διαθέτουν τα αναγκαία νομιμοποιητικά έγγραφα θα έπρεπε να επιχειρούν να εισέλθουν στην Ελλάδα. Πράγματι, τέτοια είναι η εντύπωση που σχημάτισαν οι διαδοχικές αντιπροσωπείες της Επιτροπής μετά την επίσκεψη, τον Σεπτέμβριο 2005.

Ως αρχή αναφέρουμε ότι ο σχεδιασμός των χώρων κράτησης στους οποίους κρατούνται οι παράνομοι μετανάστες, δεν ανταποκρίνεται στους κανόνες τους οποίους έθεσε εκ των προτέρων η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων από το 1997. Ο σωφρονιστικός σχεδιασμός των νέων κέντρων κράτησης όπως του Ασπροπύργου, της Πέτρου Ράλλη και του Φυλακίου είναι παντελώς ακατάλληλος- κελιά με σιδερένια κάγκελα από το έδαφος έως στην οροφή που δεν εγγυώνται καθόλου τις ιδιωτικές στιγμές, και την επικοινωνία με το σωφρονιστικό προσωπικό που πραγματοποιείται συνήθως μέσα από τις μπάρες αυτές».

β) Η αναφορά της Human Rights Watch, Νοέμβριος 2008

28. Το 2008, επετράπη στη μη κυβερνητική οργάνωση Human Rights Watch να επισκεφθεί το κέντρο της Πέτρου Ράλλη. Ακόμη και αν δεν τους δόθηκε η δυνατότητα να μιλήσουν κατ' ιδίαν με τους κρατούμενους, οι εκπρόσωποι αυτής κατάφεραν να συνομιλήσουν σύντομα με μεγάλο αριθμό από αυτούς, στα κελιά τους, και να διαπιστώσουν τις συνθήκες που επικρατούσαν εκεί.

29. Η έκθεση της ONG βεβαίωσε ότι δεν ήταν δυνατόν να εξαπατηθούν: Το κέντρο της Πέτρου Ράλλη ήταν ακριβώς μια φυλακή. Σύμφωνα με την έκθεση, οι κρατούμενοι τοποθετούνταν πάντοτε σε κελιά το ένα μετά το άλλο κατά μήκος ενός

διαδρόμου, κάθε κελί διέθετε πέντε τιμεντένια κρεβάτια, ο τέταρτος τοίχος κάθε κελιού ήταν φτιαγμένος από σιδερένιες βέργες, με μία πόρτα που έβλεπε στο διάδρομο, κάτι που απέκλειε κάθε μορφή ιδιωτικής στιγμής για τους εγκλεισμένους στα κελιά. Η έκθεση επεσήμαινε επίσης ότι οι κρατούμενοι έπρεπε να ζητήσουν την άδεια για να πάνε στις τουαλέτες. Ένας άνθρωπος είχε βεβαιώσει ότι έπρεπε να ουρεί μέσα σε μπουκάλι γιατί οι φύλακες δεν απαντούσαν στις εκκλήσεις του να πάει στην τουαλέτα. Οι φύλακες επέτρεπαν στους κρατούμενους να εξέλθουν στο διάδρομο δύο ώρες την ημέρα, αλλά μόνον μία ώρα την εβδομάδα στο επάνω τμήμα του κέντρου. Σύμφωνα με τους εκπροσώπους της Human Rights Watch, το κέντρο φαινόταν να έχει καθαριστεί λίγο πριν από την επίσκεψη, αλλά μέγας αριθμός κρατουμένων παραπονιόταν για τις συνθήκες υγιεινής.

γ) Η έκθεση της Υπάτης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες

30. Η Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, στην έκθεσή της σχετικά με την Ελλάδα, τον Νοέμβριο 2010, παρατηρούσε ότι ο υπερπληθυσμός και οι κακές συνθήκες διαβίωσης στα κέντρα κράτησης για αλλοδαπούς και στους αστυνομικούς σταθμούς των συνόρων, είχαν χειροτερεύσει από την έναρξη ισχύος το 2009 του νέου νόμου για την κράτηση των λαθρομεταναστών. Ο νόμος αυτός παρεξέτεινε την μέγιστη περίοδο κράτησης σε έξι, μάλιστα δε, μέχρι και δώδεκα μήνες, κάτι που είχε επιφέρει αύξηση των κρατουμένων. Η υποβάθμιση αυτή είναι ιδιαίτερα ορατή στα κέντρα που βρίσκονται στα σύνορα (κυρίως στον Έβρο), αλλά παρόμοιες συνθήκες είχαν παρατηρηθεί και στα αστικά κέντρα, κυρίως στην Αθήνα (Διεύθυνση αλλοδαπών- Πέτρου Ράλλη-, διεθνές αεροδρόμιο Αθηνών και σε πολλά αστυνομικά τμήματα).

NOMΙΚΟΙ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ

I. ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

31. Λαμβάνοντας υπ' όψη την ομοιότητα των προσφυγών αυτών ως προς τα πραγματικά περιστατικά και τα ουσιαστικά θέματα που θίγουν, το Δικαστήριο αποφάσισε να τις συνενώσει και να τις εξετάσει από κοινού εκδίδοντας μία μόνη απόφαση.

II. ΠΡΟΒΟΛΗ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΥ ΠΕΡΙ ΑΘΕΤΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

32. Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι οι συνθήκες κράτησης στους χώρους της υποδιεύθυνσης της αστυνομίας αλλοδαπών Θεσσαλονίκης, της αστυνομίας για τη λαθρομετανάστευση Θεσσαλονίκης (Κορδελιό) και της υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Αττικής (κέντρο κράτησης της Πέτρου Ράλλη) ήταν απάνθρωπες ή εξευτελιστικές. Ενίστανται επ' αυτού, για παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης που έχει ως εξής:

« Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί σε βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχείρισιν απανθρώπων ή εξευτελιστικάς».

A. Το παραδεκτόν

33. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ο λόγος αυτός (η αιτίαση) δεν είναι προδήλως αβάσιμος κατά την έννοια του άρθρου 35§3 α) της σύμβασης και δεν αντιβαίνει σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει συνεπώς να γίνει δεκτός.

B. Επί της ουσίας

1. Θέσεις των αντιδίκων

α) Η Κυβέρνηση

34. Κατά την Κυβέρνηση, σε ότι αφορά στους χώρους κράτησης της αστυνομίας αλλοδαπών Θεσσαλονίκης, οι χώροι αυτοί περιλαμβάνουν εννέα κελιά τα οποία λειτουργούν από το 2001, κάθε ένα δε είναι επιφάνειας 8,85 τ.μ. Κάθε κελί διαθέτει δύο τουαλέτες και δύο νιπτήρες με ζεστό νερό, στους οποίους οι κρατούμενοι μπορούν να προσέρχονται καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας. Η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι τα κελιά αερίζονται και φωτίζονται αρκούτως, ότι καθαρίζονται καθημερινά και απολυμαίνονται κάθε τρεις εβδομάδες. Ένας ικανός αριθμός δεκτών τηλεόρασης είναι στη διάθεση των κρατουμένων. Ως προς τη διατροφή των κρατουμένων, η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι την έχει αναλάβει ιδιωτική εταιρεία η οποία προσφέρει γεύματα επαρκούς ποιότητας. Τέλος, κατά το η Κυβέρνηση οι κρατούμενοι

έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν με το εξωτερικό περιβάλλον είτε με τηλέφωνο είτε δι' αλληλογραφίας. Μπορούν να δέχονται επισκέψεις του οικογενειακού ή κοινωνικού τους περιβάλλοντος καθώς και τους δικηγόρους τους σε καθορισμένες ημέρες.

35. Η Κυβέρνηση, ως προς τους χώρους της αστυνομίας λαθρομεταναστών Θεσσαλονίκης (Κορδελιό), αναφέρεται στην έκθεση της ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά των βασανιστηρίων –CPT η οποία δημοσιεύθηκε μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα το 2009. Παρά το γεγονός ότι για τους χώρους αυτούς πραγματοποιήθηκε επίσκεψη το 2009, η Επιτροπή δεν είχε προβεί σε καμία ιδιαίτερη παρατήρηση.

36. Τέλος, σε ότι αφορά την υποδιεύθυνση αλλοδαπών Αττικής (κέντρο κράτησης στην Πέτρου Ράλλη), η Κυβέρνηση βεβαιώνει ότι η προσφεύγουσα καθ' όλη τη διάρκεια της κράτησής της εκρατείτο σε κελί πέντε ατόμων επιφάνειας 12 τ.μ., η οποία ήταν εξοπλισμένη με τουαλέτα και ένα ντους, αεριζόταν και είχε ορθό φωτισμό και κεντρικό σύστημα κλιματισμού που εξέπεμπε δροσερό και θερμό αέρα. Γενικά, οι συνθήκες υγιεινής και καθαριότητας των χώρων ήταν πολύ ικανοποιητικές. Οι τουαλέτες και οι νιπτήρες, ήταν σε επαρκή αριθμό, μπορούσε να προσέρχεται κανείς μία φορά κάθε ώρα, μάλιστα δε πιο συχνά σε περίπτωση ανάγκης. Ιδιωτική επιχείρηση εξασφάλιζε την καθαριότητα και την καθημερινή απολύμανση των χώρων. Οι κρατούμενοι δε, είχαν το δικαίωμα σε καθαρά κλινოსκεπάσματα, σε προϊόντα ατομικής υγιεινής καθώς και σε τηλεφωνικές κάρτες για να επικοινωνούν με τις οικογένειές τους ή τους δικηγόρους τους.

37. Κατά την υποδοχή τους, όλοι οι κρατούμενοι υποβάλλονταν σε ιατρικό έλεγχο από συνεργαζόμενους με τη μη κυβερνητική οργάνωση « Ιατρική παρέμβαση» ιατρούς. Οι πάσχοντες από προβλήματα ασθενείς οι οποίοι δεν ήταν δυνατόν να υποβληθούν σε αγωγή στο νοσηλευτήριο, μεταφέρονταν στο δημόσιο νοσοκομείο. Από την ίδια οργάνωση υπήρχε επίσης στήριξη με ψυχολόγους. Η διατροφή των κρατουμένων εξασφαλιζόταν από τις αρχές και περιελάμβανε πρωινό, γεύμα και δείπνο. Τα γεύματα ετοιμάζονταν στους χώρους της Γενικής Διεύθυνσης της Αστυνομίας Αττικής. Τέλος, επιτρέποντουσαν οι επισκέψεις στους κρατουμένους τέσσερις φορές την εβδομάδα, μπορούσαν δε αυτοί να δέχονται από τους επισκέπτες χρήματα ή άλλα πράγματα. Ως προς δε την επικοινωνία τους με τους δικηγόρους, αυτή επιτρεπόταν κατά τη διάρκεια όλης της ημέρας. Τέλος, οι

κρατούμενοι είχαν δικαίωμα σε καθημερινό περίπατο από ώρα 16 έως τις 18.

β) Οι προσφεύγοντες

38. Ως προς τους χώρους της αστυνομίας αρμόδιας για τη λαθρομετανάστευση στη Θεσσαλονίκη (Κορδελιό), οι προσφεύγοντες παραπέμπουν στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με θέματα κράτησης αλλοδαπών με σκοπό την απέλαση, κυρίως στις αποφάσεις *Dougoz c. Grèce* (AP 40907/98, CEDH 2001- II), *S.D. c. Grèce*, (AP 53541/07, 11 Ιουνίου 2009), *Tabesh. c. Grèce*(ap 8256/07, 26 Νοεμβρίου 2009), και *A.A. c. Grèce* (ap 12186/08, 22 Ιουλίου 2010), καθώς και στις εκθέσεις που συνέταζαν διάφορα δικαστήρια και διάφορα διεθνή όργανα όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων – CPT, ο Ειδικός Εισηγητής του Διεθνούς Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ONU) για τα βασανιστήρια (αποστολή 2010), η Διεθνής Αμνηστία και στα δημοσιευμένα στις ελληνικές εφημερίδες άρθρα (το 2009 και 2010) που αφορούν τους όρους κράτησης στην Ελλάδα εν γένει, και στην υπηρεσία καταστολής της παράνομης μετανάστευσης Θεσσαλονίκης ειδικότερα.

39. Σε ότι αφορά στο κέντρο κράτησης της Πέτρου Ράλλη, οι προσφεύγοντες επικαλούνται τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και ειδικά την απόφαση *Bygylashvili c. Grèce* (ap. 58164/10, 25 Σεπτεμβρίου 2012). Αναφέρονται επίσης σε εκθέσεις που έχουν συντάξει διάφοροι διεθνείς οργανισμοί όπως η *Human Rihts Watch* το 2008, η *Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες* και ο ειδικός εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών-ONU για τα βασανιστήρια του 2010, και άρθρα ελληνικών εφημερίδων (το 2009 και 2010).

40. Ειδικότερα, η πρώτη προσφεύγουσα επιβεβαιώνει ότι στο κέντρο κράτησης στο Κορδελιό, παρέμεινε για τέσσερις μήνες σε ένα βρώμικο κελί δώδεκα τετραγωνικών μέτρων, το οποίο έπρεπε να μοιράζεται με δώδεκα άλλους κρατούμενους. Ισχυρίζεται ότι το ποσό των 5,87 ευρώ που της εχορηγείτο καθημερινά για να τραφεί, δεν της επέτρεπε να τρώει παρά μόνον πίτσες και σάντουιτς. Ως προς το κέντρο στην Πέτρου Ράλλη, υπογραμμίζει ότι οι συνθήκες κράτησης εκεί ήταν εφιαλτικές. Μοιραζόταν το κελί της με άλλα δέκα πρόσωπα. Δεν είχε κρεβάτι, ούτε άμεση πρόσβαση στις τουαλέτες, πράγμα που την υποχρέωνε μερικές φορές να ικανοποιεί τις φυσικές της ανάγκες σε πλαστικό

δοχείο και κάτω από τα βλέμματα των συγκρατούμένων της. Η προσφεύγουσα ενίσταται επίσης για την άθλια ποιότητα τροφής στο προαναφερόμενο κέντρο.

41. Ο δεύτερος προσφεύγων στηρίζει τους ισχυρισμούς του κυρίως, στον υπερπληθυσμό, την ανεπαρκή τροφή και την απουσία επαφής με τον εξωτερικό κόσμο (*ίδε παράγραφο 19 παραπάνω*).

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

42. Το Δικαστήριο επιβεβαιώνει εκ νέου κατ' αρχήν, ότι το άρθρο 3 της Σύμβασης καθιερώνει μία από τις θεμελιωδέστερες αξίες των δημοκρατικών κοινωνιών. Απαγορεύει απολύτως τον βασανισμό και την απάνθρωπη ή εξευτελιστική τιμωρία και μεταχείριση, ανεξαρτήτως των περιστατικών και των ενεργειών του θύματος (*ίδε, φερ' ειπείν Labita c. Italie [GC], αρ. 26772/95, § 119, CEDH 2000- IV*).

43. Για να υπαχθεί στη διάταξη του άρθρου 3, μία κακή μεταχείριση πρέπει να ενέχει έναν ελάχιστο βαθμό βαρύτητας. Η εκτίμηση αυτού του ελάχιστου βαθμού είναι από τη φύση της σχετική. Εξαρτάται από το σύνολο των συγκεκριμένων στοιχείων, κυρίως από τη διάρκεια της μεταχείρισης και των φυσικών ή ψυχικών επιπτώσεων, καθώς επίσης, μερικές φορές από το φύλο, την ηλικία, την κατάσταση υγείας του θύματος (*ίδε, μεταξύ άλλων Van der Ven c. Pays-Bas, αρ 50901/99, §47, CEDH 2003-II*). Το Δικαστήριο έκρινε συνεπώς μια μεταχείριση ως « απάνθρωπη» με την αιτιολογία κυρίως ότι εφαρμόστηκε εκ προθέσεως επί ώρες και ότι προκάλεσε σωματικές βλάβες, δηλαδή έντονους σωματικούς πόνους και ψυχικό άλγος. Έκρινε επιπλέον ότι μία μεταχείριση είναι εξευτελιστική, εκ του ότι από την ίδια της τη φύση ενέσπειρε στα θύματά της αισθήματα φόβου, αγωνίας και κατωτερότητας τέτοια ώστε να τα ταπεινώνει και να τα εξευτελίζει. (*Kudla c. Pologne [GC], αρ 30210/96, § 92, DECH 2000-XI*).

44. Τα στερητικά της ελευθερίας μέτρα συνοδεύονται αναπόφευκτα από οδύνη και ταπείνωση. Πρόκειται εδώ για μια πραγματικά αναπόδραστη κατάσταση, η οποία ως τέτοια και με μόνη την ύπαρξή της δεν συνεπάγεται παραβίαση του άρθρου 3, η διάταξη εντούτοις αυτή επιβάλλει στο Κράτος να διασφαλίσει ότι κάθε πρόσωπο κρατείται σε συνθήκες που ανταποκρίνονται με το σεβασμό και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, και ότι οι όροι κράτησής του δεν το υποβάλλουν σε απόγνωση ή σε δοκιμασία η ένταση της οποίας υπερβαίνει τον

αναπόφευκτο βαθμό οδύνης συνυφασμένο με ένα τέτοιο μέτρο και ότι, λαμβάνοντας υπ' όψη τις πρακτικές απαιτήσεις της φυλάκισης, εξασφαλίζονται η υγεία του και η καλή του κατάσταση κατά τρόπο ισόρροπο (Kudla, όπως αναφέρεται παραπάνω §§ 92-94. Ramirez Sanchez c. France [GC], αρ 59450/00, § 119, CEDH – IX).

45. Εάν επιτρέπεται στα κράτη να θέτουν υπό κράτηση υποψηφίους για μετανάστευση λόγω του « αναμφισβήτητου δικαιώματος να ελέγχουν(...) την είσοδο και την παραμονή των αλλοδαπών στο έδαφός τους» (Amuur c. France, 25 Ιουνίου 1996, § § 41, Recueil des arrêts et décisions 1996-III), το δικαίωμα αυτό πρέπει να ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης (Mahdid et Haddar c. Autriche (δεκ.), αρ 74762/01, CEDH 2005-XIII). Το Δικαστήριο πρέπει να λαμβάνει υπ' όψη την ιδιαίτερη κατάσταση των προσώπων αυτών όταν πρόκειται να ελέγξει τους τρόπους εκτέλεσης του μέτρου της κράτησης σύμφωνα με τις συμβατικές διατάξεις (Riad et Idiab c. Belgique, αρ. 29787/03 και 29810/03, § 100, 24 Ιανουαρίου 2008).

46. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η πρώτη προσφεύγουσα κρατήθηκε για τέσσερις μήνες στα κρατητήρια της αστυνομίας λαθρομετανάστευσης Θεσσαλονίκης (Κορδελιό) και κατόπιν για δύο μήνες στο κέντρο κράτησης της Πέτρου Ράλλη. Όσον αφορά δε τον δεύτερο προσφεύγοντα, κρατήθηκε τέσσερις περίπου μήνες στην υποδιεύθυνση της αστυνομίας αλλοδαπών Θεσσαλονίκης. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι έχει ήδη καταλήξει στην παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, λόγω των ακατάλληλων συνθηκών κράτησης που επικρατούν στα συγκεκριμένα κέντρα κράτησης που αποτελούν αντικείμενο της αίτησης αυτής. Σε ότι αφορά στην αστυνομία που έχει αναλάβει τον τομέα λαθρομετανάστευσης της Θεσσαλονίκης (Κορδελιό) έκρινε ότι στην απόφαση Chkhartishvili c. Grèce (αρ 22910/10, 2 Μαΐου 2013) οι συνθήκες κράτησης για περίοδο που εκτείνεται από το τέλος του 2009 έως τον Απρίλιο 2010, δεν ήταν σύμφωνες προς το άρθρο 3. Ειδικότερα, το Δικαστήριο διαπίστωσε ανεπάρκειες ως προς την ποιότητα της τροφής και τη δυνατότητα φυσικής άσκησης για την προσφεύγουσα (Chkhartishvili, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, §59). Προκειμένου για το κέντρο κράτησης της Πέτρου Ράλλη, το Δικαστήριο έκρινε ήδη ότι στην προαναφερόμενη υπόθεση Bygylashvili οι συνθήκες κράτησης της προσφεύγουσας η οποία κρατήθηκε από τον Ιούλιο 2010 έως τον Ιανουάριο 2011, δεν

πληρούσαν τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 της Σύμβασης, ειδικότερα λόγω του υπερπληθυσμού που επικρατούσε στους χώρους αυτούς (*Bygylashvili*, όπως αναφέρθηκε παραπάνω § 59). Το Δικαστήριο δέχεται ότι οι περίοδοι που αναφέρονται στις δύο προαναφερόμενες αποφάσεις συμπίπτουν εν μέρει με εκείνες που αναφέρονται στην κράτηση των δύο προσφευγόντων στη συγκεκριμένη περίπτωση.

47. Επιπλέον οι ισχυρισμοί της πρώτης προσφεύγουσας ως προς το κέντρο κράτησης της Πέτρου Ράλλη ως προς την περίοδο από το Δεκέμβριο 2010 έως τον Ιανουάριο 2011, καθώς και οι προγενέστερες των συμβάντων περίοδοι, ενισχύονται από αρκετές συμπίπτουσες εκθέσεις διεθνών οργάνων μετά από τις επισκέψεις που πραγματοποίησαν προ και μετά της επιμάχου περιόδου. Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων, στην έκθεσή της που δημοσιεύθηκε στις 17 Νοεμβρίου 2010, μετά από την επίσκεψή της στην Ελλάδα από τις 17 έως τις 29 Σεπτεμβρίου 2009, αναγνώρισε μεταξύ άλλων τα σχετικά με την προσωπική υγιεινή των κρατουμένων, προβλήματα. Επιπροσθέτως, στην έκθεσή της του 2012, που δημοσιεύθηκε μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα τον Ιανουάριο 2011, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι ο σχεδιασμός του κέντρου της Πέτρου Ράλλη, μεταξύ άλλων κέντρων κράτησης, ήταν ακατάλληλος για την κράτηση των παρανόμων μεταναστών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων αναφέρθηκε κυρίως στα κελιά με τις σιδερένιες ράβδους από το πάτωμα έως το ταβάνι, οι οποίες δεν εξασφάλιζαν τις προσωπικές στιγμές των κρατουμένων (ίδη παράγραφος 27 παραπάνω). Εξ άλλου, η Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες, στην έκθεση του Νοεμβρίου 2010, επεσήμαινε μεταξύ άλλων, μια χειροτέρευση των συνθηκών κράτησης στη Διεύθυνση αλλοδαπών της Πέτρου Ράλλη μετά την έναρξη ισχύος το 2009 του νέου νόμου για την κράτηση των παρανόμων μεταναστών (ίδη παράγραφο 30 παραπάνω).

48. Τέλος, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι όπως η Κυβέρνηση το αναγνωρίζει, η πρώτη προσφεύγουσα υποχρεωνόταν να μοιράζεται στο κέντρο της Πέτρου Ράλλη το κελί της, επιφάνειας 12 τετραγωνικών μέτρων με πέντε άλλους κρατούμενους. Διέθετε συνεπώς ένα προσωπικό χώρο μικρότερο των 3 τ. μ. ο οποίος, κατ' αρχήν, αυτός ο ίδιος αιτιολογεί την πιστοποίηση της παραβίασης του άρθρου 3 (ίδη παράγραφο 36 παραπάνω, καθώς και *Σαμαράς και λοιποί κατά Ελλάδος*, αρ 11463/ 09, §58 Φεβρουάριος 2012. *Aleksandr Makarov c.Russie*, αρ 1521/07, § 93, 12 Μαρτίου 2009). Κατόπιν τούτων, το Δικαστήριο, συνάγει ότι

η πρώτη προσφεύγουσα, κρατούμενη στα κρατητήρια της αστυνομίας του Κορδελιού και του κέντρου της Πέτρου Ράλλη, από τις 9 Αυγούστου 2010 έως τις 9 Φεβρουαρίου 2011, υπεβλήθη σε συνθήκες κράτησης που δεν ήταν σύμφωνες προς το άρθρο 3 της Συμβάσεως.

49. Ως προς δε τον δεύτερο προσφεύγοντα και την υποδιεύθυνση της Αστυνομίας Αλλοδαπών Θεσσαλονίκης, το Δικαστήριο δέχεται ότι στην προαναφερόμενη απόφασή του *Tabesh*, έκρινε ήδη ότι το γεγονός της κρατήσεως του ενδιαφερομένου για τρεις μήνες, στις αρχές του 2007, μεταφράζεται σε εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο αναγνώρισε δηλαδή τις ελλείψεις ως προς τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες και την κατάλληλη διατροφή του ενδιαφερομένου. Πρόσθεσε δε ότι οι υπό κρίση χώροι δεν ήταν κατάλληλοι χώροι για την κράτηση την οποία ο προσφεύγων, ο οποίος κρατήθηκε εν όψει της διοικητικής απέλασής του υποχρεώθηκε να υποστεί (*Tabesh*, όπως αναφέρεται παραπάνω, παράγρ. 43). Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι οι σκέψεις του στην απόφαση *Tabesh* ενισχύονται ως προς την μεταγενέστερη σε σχέση με την απόφαση αυτή, περίοδο, από την έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας του 2010 η οποία κάνει λόγο στην αρχή του έτους αυτού για το πρόβλημα του υπερπληθυσμού, την αδυναμία ύπαρξης ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων και την ανεπάρκεια της παρεχομένης τροφής (ίδη παράγραφο 23 παραπάνω). Εξάλλου, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων στη δημόσια δήλωσή της τον Ιανουάριο του 2011, διαπίστωσε εν γένει, ότι τα αστυνομικά τμήματα και φυλάκια των συνόρων φιλοξενούσαν έναν αριθμό συνεχώς αυξανόμενο παρανόμων μεταναστών σε συνθήκες πολύ χειρότερες από ότι στο παρελθόν (ίδη παράγραφο 26 παραπάνω).

Συνεπώς, το Δικαστήριο καταλήγει ότι ο δεύτερος των προσφευγόντων, ο οποίος κρατήθηκε στα κρατητήρια της αστυνομικής υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Θεσσαλονίκης από τις 26 Αυγούστου έως 28 Δεκεμβρίου 2010, κρατήθηκε με συνθήκες που δεν ήταν σύμφωνες προς το άρθρο 3 της Σύμβασης.

50. Τα στοιχεία αυτά επαρκούν για το Δικαστήριο ώστε να συμπεράνει ότι υπήρξε επί του προκειμένου παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως λόγω των γενικών όρων διαβίωσης που επικρατούσαν στα κρατητήρια της αστυνομικής υποδιεύθυνσης αλλοδαπών Θεσσαλονίκης, της αστυνομίας Θεσσαλονίκης αρμόδιας για τη λαθρομετανάστευση (Κορδελιό) και της υποδιεύθυνσης

Αλλοδαπών Αττικής (κέντρο κράτησης Πέτρου Ράλλη), οι οποίοι αποτέλεσαν στην περίπτωση των δύο αιτούντων εξευτελιστική μεταχείριση.

III . ΠΡΟΒΟΛΗ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΥ ΠΕΡΙ ΑΘΕΤΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

51. Οι προσφεύγοντες ενίστανται για το παράνομο της κρατήσεώς τους στα προαναφερόμενα κέντρα κράτησης με σκοπό την απέλασή τους. Εξ άλλου ενίστανται ότι δεν διέθεταν κανένα πραγματικό και αποτελεσματικό μέσο προσφυγής για να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της κράτησής τους. Επικαλούνται το άρθρο 5 §§ 1 και 4 της Συμβάσεως, διάταξη της οποίας οι ισχύουσες συγκεκριμένες παράγραφοι έχουν ως εξής:

« Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα εις την ελευθερία και την ασφάλεια. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθεί της ελευθερίας του ει μη εις τας ακολούθους περιπτώσεις και συμφώνως προς τη νόμιμη διαδικασία:

(...)

Εάν πρόκειται περί νομίμου συλλήψεως ή κρατήσεως ατόμου με σκοπό όπως εμποδιστεί από το να εισέλθει παρανόμως στη χώρα ή εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απελάσεως ή εκδόσεως».

« 4. Κάθε πρόσωπο στερούμενο της ελευθερίας του συνεπεία συλλήψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου για να αποφασίσει εντός βραχείας προθεσμίας για το νόμιμον της κρατήσεώς του και να διατάξει την απόλυσή του σε περίπτωση παρανόμου κρατήσεως.

A. Ως προς τον επικαλούμενο βάσει του άρθρου 5 § 1 λόγο, σχετικά με την παρανομία (irrégularité)* της κράτησης

1. Το παραδεκτόν

52. Το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι ο λόγος αυτός δεν είναι αβάσιμος κατά την έννοια του άρθρου 35§ 3 α) της Συμβάσεως και δεν αντιβαίνει σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει συνεπώς να γίνει δεκτός.

2. Επί της ουσίας

α) Θέσεις των διαδίκων

53. Η Κυβέρνηση προβάλλει τον ισχυρισμό ότι η κράτηση των προσφευγόντων ήταν νόμιμη, εφ' όσον στόχευε στην απέλασή τους και στηριζόταν στο άρθρο 76 του νόμου 3386/2005. Ειδικότερα, ως προς την πρώτη προσφεύγουσα, προβάλλει τον ισχυρισμό ότι εκρατείτο για έξι μήνες, ότι η αίτηση περί παροχής ασύλου είχε εξεταστεί σε σύντομο χρονικό διάστημα, και ότι η προσφεύγουσα δεν είχε διευκολύνει τη διαδικασία απέλασής της, κυρίως υποβάλλοντας μία αβάσιμη αίτηση περί παροχής ασύλου. Ως προς τον δεύτερο προσφεύγοντα, η Κυβέρνηση υποστηρίζει κυρίως, ότι είχε παραμείνει στο ελληνικό έδαφος με πλαστά έγγραφα, πράξη για την οποία καταδικάστηκε από το Πλημμελειοδικείο Θεσσαλονίκης. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, η περίοδος κράτησης του προσφεύγοντος δεν ήταν ιδιαίτερα μεγάλη και οι αρμόδιες αρχές είχαν επιδείξει ιδιαίτερη επιμέλεια ως προς την υλοποίηση της απόφασης περί απελάσεως.

54. Οι προσφεύγοντες ανταπαντούν ότι η κράτησή τους δεν ήταν σύμφωνη προς τις ρητές επιταγές της Συμβάσεως, κυρίως λόγω του ότι οι εσωτερικές αρχές δεν εξέτασαν την περίπτωση καθενός εξ αυτών με την απαιτούμενη σοβαρότητα και με σεβασμό προς τα δικαιώματά τους. Προσθέτουν ότι οι συνθήκες διαβίωσης εντός των προαναφερόμενων κέντρων κράτησης αποτελούν σημαντικό στοιχείο το οποίο πρέπει να ληφθεί υπ' όψη κατά την εκτίμηση του συννόμου της κράτησής τους κατά το άρθρο 5 § 1 στ) της Συμβάσεως.

β) Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

55. Από τον έλεγχο του σκοπού και του αντικειμένου του άρθρου 5, στο πλαίσιο αυτού, και από στοιχεία του διεθνούς δικαίου συνάγεται η σπουδαιότητα της διάταξης αυτής εντός του συστήματος της Συμβάσεως: απονέμει ένα βασικό ανθρώπινο δικαίωμα, δηλαδή την προστασία του ατόμου κατά των αυθαιρέτων προσβολών του Κράτους κατά της ελευθερίας του (ίδε, κυρίως *Winterxerp c. Pays-Bas*, 24 Οκτωβρίου 1979, § 37, σειρά Α αρ 33).

56. Εάν ο γενικός κανόνας που εκτίθεται στο άρθρο 5 §1 είναι ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία, το εδάφιο στ) της διάταξης αυτής προβλέπει μία εξαίρεση επιτρέποντας στα Κράτη να θέτουν υπό περιορισμό την ελευθερία των αλλοδαπών στα πλαίσια ελέγχου της μετανάστευσης. Όπως

ακριβώς το έχει ήδη διατυπώσει το Δικαστήριο, τα Κράτη, υπό την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν βάσει της Σύμβασης, έχουν «το αναφαίρετο δικαίωμα να ελέγχουν κυριαρχικά την είσοδο και παραμονή των αλλοδαπών στο έδαφός τους» (*Chahal c. Royaume-Uni*, 15 Νοεμβρίου 1996, § 73 *Recueil* 1996-V. *Saadi c. Roayme-Uni [GC]*, αρ 13229/03, § 64, CEDH 2008).

57. Είναι πλήρως εδραιωμένο από τη νομολογία του Δικαστηρίου σε σχέση με τα διαφορετικά εδάφια του άρθρου 5§ 1, πως κάθε στέρηση της ελευθερίας πρέπει όχι μόνον να υπάγεται σε μία από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στα εδάφια α) και στ), αλλά επίσης να είναι και « νόμιμη»(*régulière*) (μη παράτυπη)*. Ως προς την « νομιμότητα» μιας κράτησης, συμπεριλαμβανομένης και της τήρησης των « νομίμων μέσων», η Σύμβαση παραπέμπει, ως προ την ουσία, στην εθνική νομοθεσία και καθιερώνει την υποχρέωση της τήρησης των κανόνων ουσίας όπως και των δικονομικών κανόνων. Παρά ταύτα, η τήρηση του εθνικού δικαίου δεν είναι επαρκής: το άρθρο 5 §1 απαιτεί επιπλέον ότι κάθε στέρηση της ελευθερίας πρέπει να είναι σύμφωνη προς τον σκοπό, ο οποίος συνίσταται στην προστασία του ατόμου κατά της αυθαιρεσίας (ίδε μεταξύ πολλών άλλων, *Winterwerp* § 37, όπως αναφέρεται παραπάνω, και *Witold Litwa c. Pologne* αρ 26629/95, § 78, CEDH 2000-III). Αποτελεί θεμελιώδη αρχή το ότι ουδεμία αυθαίρετη κράτηση δεν μπορεί να είναι συμβατή προς το άρθρο 5 § 1, και η έννοια του « αυθαιρέτου» που περιλαμβάνει το άρθρο 5§ 1, υπερβαίνει την απλή έλλειψη συμφωνίας με το εθνικό δίκαιο, έτσι ώστε, κάθε στέρηση της ελευθερίας μπορεί να είναι νόμιμη κατά την εσωτερική νομοθεσία όντας τελείως αυθαίρετη και συνεπώς αντίθετη προς τη Σύμβαση.

58. Έτσι, το Δικαστήριο πρέπει να βεβαιωθεί ότι το εσωτερικό δίκαιο συνάδει αυτό το ίδιο με τη Σύμβαση, συμπεριλαμβανομένων και των γενικών αρχών που διατυπώνει ή επιτάσσει η ίδια. Στο τελευταίο αυτό σημείο, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι κάθε φορά που πρόκειται για στέρηση της ελευθερίας, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να πληροί τη γενική αρχή της νομικής ασφάλειας. Συνεπώς, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο το ότι οι όροι στέρησης της ελευθερίας δυνάμει του εσωτερικού δικαίου πρέπει να είναι διατυπωμένοι με σαφήνεια, και ότι ο ίδιος ο νόμος πρέπει να περιέχει πρόβλεψη κατά την εφαρμογή του, έτσι ώστε να πληρούται το κριτήριο της «νομιμότητας» που ορίζεται από τη Σύμβαση, το οποίο απαιτεί όπως κάθε νόμος είναι αρκούντως σαφής για να επιτρέπει στον πολίτη-

περιβαλλόμενο εφ' όσον απαιτείται από σαφείς υπαγορεύσεις- να προβλέπει, σε εύλογο βαθμό ως προς τα περιστατικά της υποθέσεως, τις συνέπειες που οδηγούν σε παρέκκλιση από μία δεδομένη πράξη (*Baranowski c. Pologne*, 28358/95, §§ 50-52, CEDH 2000-III).

59. Από τη σχετική με το άρθρο 5 § 1 στ) νομολογία προκύπτει ότι, για να μην επιβαρύνεται με αυθαίρετα στοιχεία η εφαρμογή ενός μέτρου κράτησης, θα πρέπει να ασκείται με καλή πίστη. Θα πρέπει ταυτόχρονα να είναι στενά συνδεδεμένη με τον σκοπό ο οποίος συνίσταται στο να παρεμποδίζει κάθε πρόσωπο να εισέρχεται παράτυπα στο ελληνικό έδαφος. Εξάλλου, ο τόπος και οι όροι κράτησης πρέπει να είναι πρόσφοροι. Τέλος, η διάρκεια της κράτησης δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τον εύλογο χρόνο, αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού (*ιδε Saadi*, § 74).

60. Επί του προκειμένου, το Δικαστήριο επισημαίνει, κατά πρώτον, ότι η στέρηση της ελευθερίας των προσφευγόντων στηρίχθηκε στο άρθρο 76 του νόμου 3386/2005. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι σε κάθε περίπτωση, οι προσφεύγοντες emπίπτουν στη διάταξη του εδαφίου στ) του άρθρου 5 § 1 και θεμελιώνουν νόμιμο λόγο στο εσωτερικό δίκαιο. Το Δικαστήριο τονίζει στο σημείο αυτό ότι, βάσει του άρθρου 5 § 1 στ), στο μέτρο που ένα άτομο κρατείται στο πλαίσιο μιας διαδικασίας απέλασης, τίποτα δεν συντείνει από τα ίδια τα εύλογα δεδομένα στην παραδοχή της ανάγκης για κράτηση, ώστε να εμποδιστεί φερ' ειπείν ο ενδιαφερόμενος να διαπράξει αδίκημα ή να επιχειρήσει να διαφύγει (*Chahal*, όπως αναφέρεται παραπάνω, § 112). Το Δικαστήριο, εν όψει των παραπάνω, κρίνει ότι η κράτηση των προσφευγόντων εξυπηρετούσε το στόχο να τους παρεμποδίσει να παραμείνουν παρανόμως στο ελληνικό έδαφος και να εγγυηθεί τη δυνατότητα να τους απελάσει. Συνεπώς, εκτιμά ότι η καλή πίστη των αρμοδίων αρχών δεν δύναται να τεθεί στη συγκεκριμένη περίπτωση εν αμφιβόλω.

61. Κατά δεύτερον λόγο, το Δικαστήριο, έχοντας καταλήξει σε αθέτηση του άρθρου 3 λόγω των συνθηκών κράτησης στα υπό κρίση κρατητήρια, κρίνει ότι δεν είναι αναγκαίο να αποφανθεί χωριστά μία επιπλέον φορά, επί του θέματος αυτού, υπό το πρίσμα του άρθρου 5 § 1 στ), (*ιδε Horshill c. Grèce* 70427/11, § 65, 1^η Αυγούστου 2013).

62. Τρίτον, το Δικαστήριο ως προς τη διάρκεια της κράτησης, τονίζει ότι, στο πλαίσιο του άρθρου 5 § 1 στ), μόνη η διεξαγωγή της διαδικασίας απέλασης αιτιολογεί τη στέρηση της ελευθερίας που θεμελιώνεται στη διάταξη αυτή και ότι,

εάν η διαδικασία δεν διεξήχθη με την απαιτούμενη επιμέλεια, η κράτηση παύει να είναι αιτιολογημένη (*Chahal, όπως αναφέρεται παραπάνω § 113. Gebremedhin [Gaberamadhien]c. France, αρ. 25389/05, § 74, CEDH 2007-II*). Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η κράτηση των δύο προσφευγόντων, η οποία διατάχθηκε με στόχο την απέλασή τους, δεν ήταν δυνατόν να επιτευχθεί άμεσα, λόγω των αναγκαίων διοικητικών ενεργειών για καθέναν εξ αυτών, ώστε να εξασφαλιστεί η απέλασή τους. Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η διάρκεια της κράτησης εκάστου προσφεύγοντος εξαρτάτο από την ιδιομορφία της περίπτωσης του.

ι) Ως προς την πρώτη προσφεύγουσα

63. Το Δικαστήριο, ως προς την πρώτη προσφεύγουσα, επισημαίνει ότι παρέμεινε υπό κράτηση για έξι μήνες, δηλαδή από τις 9 Αυγούστου 2010 έως τις 9 Φεβρουαρίου 2011, ημερομηνία κατά την οποία αφέθη ελεύθερη μετά από την εκπνοή της μεγίστης προθεσμίας που ορίζεται από την ισχύουσα νομοθεσία. Το Δικαστήριο συμφωνεί κατ' αρχάς με την Κυβέρνηση ότι το χρονικό διάστημα ενός και ημίσεως μηνός περίπου για την εξέταση της αιτήσεως περί παροχής ασύλου της προσφεύγουσας, η οποία υποβλήθηκε την 21^η Αυγούστου 2010, δεν δύναται να καταλογιστεί στις εθνικές αρχές, λόγω του ότι, βάσει του εσωτερικού και διεθνούς δικαίου, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής η απέλαση της προσφεύγουσας δεν ήταν επιτρεπτή. Εξάλλου, η εν λόγω προθεσμία δεν δύναται να θεωρηθεί ως μη λογική υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις.

64. Ούτως ή άλλως, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, οι εσωτερικές αρχές κατά το χρόνο της κράτησης της προσφεύγουσας, δεν είχαν προβεί στις αναγκαίες ενέργειες για να της χορηγηθούν τα ταξιδιωτικά έγγραφα με σκοπό την απέλασή της. Το Δικαστήριο, επισημαίνει στο σημείο αυτό, το γεγονός ότι η πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης στην απόφασή της αρ 1198/ 2010, είχε δεχθεί ότι η απέλαση της πρώτης προσφεύγουσας ήταν δυνατή διότι δεν είχε αποδείξει ότι είχε χάσει στο διάστημα αυτό τα έγγραφά της. Άρα, εντός των τεσσάρων μηνών περίπου που διέρρευσαν μετά την έκδοση της απόφασης αρ 1198/2010, δεν κατέστη δυνατόν οι αρχές να υλοποιήσουν την απέλαση. Πράγματι, εάν έκριναν (οι αρχές) ότι η προσφεύγουσα δεν διέθετε διαβατήριο, θα έπρεπε να έλθουν σε επαφή με

τις αρχές της Ινδονησίας για να της χορηγήσουν τα ταξιδιωτικά έγγραφα, πράγμα το οποίο δεν συνάγεται από το φάκελο της δικογραφίας. Εξάλλου, εάν οι εσωτερικές αρχές έκριναν ότι η προσφεύγουσα αρνείτο να συνεργαστεί με αυτές, θα μπορούσαν να παρατείνουν την κράτησή της δυνάμει του άρθρου 76§ 3 του νόμου 3386/2005, πράγμα που δεν ήταν η περίπτωση αυτή.

65. Εν όψει των προεκτεθέντων, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι εσωτερικές αρχές δεν κινήθηκαν με την απαιτούμενη επιμέλεια για να επιτύχουν την απέλασή της.

ii) Ως προς τον δεύτερο προσφεύγοντα

66. Το Δικαστήριο δέχεται κατ' αρχήν ως προς τον δεύτερο προσφεύγοντα, ότι κρατήθηκε για περίοδο τεσσάρων περίπου μηνών, δηλαδή από τις 26 Αυγούστου έως τις 28 Δεκεμβρίου 2010, χρόνο κατά τον οποίο αφέθη ελεύθερος δυνάμει της υπ' αριθ 1460/2010 αποφάσεως της προέδρου του διοικητικού πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης. Το Δικαστήριο κρίνει ότι μία τέτοια προθεσμία δεν δύναται να θεωρηθεί ως υπερβολική εντός των συγκεκριμένων συνθηκών για την ολοκλήρωση των διοικητικών διατυπώσεων προς εκτέλεση της απέλασης του προσφεύγοντος. Ειδικότερα, η επιμέλεια των αρμοδίων αρχών δεν δύναται να τεθεί εν αμφιβόλω, εφ' όσο από την 1^η Σεπτεμβρίου 2010 επικοινωνήσαν με τις γεωργιανές αρχές για να χορηγηθούν στον αιτούντα τα ταξιδιωτικά έγγραφα που απαιτούντο. Αυτές, απάντησαν στις ελληνικές αρχές μόλις στις 8 Δεκεμβρίου 2010, δηλαδή σε ένα διάστημα τριών μηνών περίπου το οποίο δεν δύναται να καταλογιστεί στις ελληνικές αρχές. Εξάλλου, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, η αίτηση περί παροχής ασύλου του προσφεύγοντος εξετάστηκε σε χρόνο μικρότερο του ενός μηνός, πράγμα που δεν δύναται να θεωρηθεί ως μη εύλογο χρονικό διάστημα, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις. Κατά συνέπεια, η διάρκεια της κράτησης δεν παρέχεται για άσκηση κριτικής στην περίπτωση του δεύτερου προσφεύγοντος.

γ) Συμπέρασμα

67. Βάσει των προεκτεθέντων, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 §1 στ) σε ότι αφορά στην πρώτη προσφεύγουσα και ότι δεν υπήρξε παραβίαση της διάταξης αυτής ως προς τον δεύτερο προσφεύγοντα.

B. Ως προς τον επικαλούμενο βάσει του άρθρου 5 § 1 λόγο, σχετικά με την αναποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου της κράτησης

1. Το παραδεκτόν

68. Το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι ο παρόν λόγος δεν είναι αβάσιμος κατά την έννοια του άρθρου 35§ 3 α) της Σύμβασης και δεν αντιβαίνει σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Συνεπώς πρέπει να γίνει δεκτός.

2. Επί της ουσίας

α) Θέσεις των διαδίκων

69. Η Κυβέρνηση προβάλλει τον ισχυρισμό ότι δυνάμει του νόμου 3900/2010, το άρθρο 76 του νόμου 3386/2005 τροποποιήθηκε, και ο διοικητικός δικαστής διαθέτει στο εξής, ρητά, το δικαίωμα να ελέγχει τη νομιμότητα της κράτησης προσώπων που βρίσκονται υπό κράτηση εν όψει της απέλασής τους. Υπό την έννοια αυτή, η Κυβέρνηση παρουσιάζει στο Δικαστήριο αποφάσεις οι οποίες ελήφθησαν από τα διοικητικά δικαστήρια το 2011 και 2012, στις οποίες ελήφθη υπ' όψη η κατάσταση υγείας των ενδιαφερομένων ή το γεγονός ότι επρόκειτο περί ανηλίκων, ώστε να αποφανθεί το δικαστήριο εάν η κράτησή τους έπρεπε να συνεχιστεί. Τέλος, η Κυβέρνηση βεβαιώνει ότι η απόφαση αρ 1198/2010 του διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης εξέτασε εάν, στην περίπτωση της πρώτης προσφεύγουσας, ήταν δυνατή η απέλαση. Προσθέτως, στην περίπτωση του δεύτερου προσφεύγοντος, η υπ' αριθ 1460/2010 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης έλαβε υπ' όψη το γεγονός ότι δεν ήταν επικίνδυνος και ότι η απόρριψη της αίτησης περί παροχής ασύλου δεν ήταν οριστική.

70. Οι προσφεύγοντες ανταπαντούν ότι κατά την εποχή των συμβάντων η εσωτερική νομοθεσία δεν τους επέτρεπε να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα της κράτησής τους.

β) Εκτίμηση του Δικαστηρίου

71. Το Δικαστήριο δέχεται ότι η έννοια του «lawfulness» («ομαλότητα,

νομιμότητα»-{régularité- légalité})* πρέπει να έχει την ίδια έννοια στην παράγραφο 4 του άρθρου 5 με εκείνη της παραγράφου 1, έτσι ώστε ο κρατούμενος να διαθέτει το δικαίωμα να προβεί σε έλεγχο της κράτησής του υπό το πρίσμα όχι μόνον του εσωτερικού δικαίου, αλλά και της Συμβάσεως, των γενικών αρχών που τη διέπουν, και του σκοπού των περιορισμών που επιτρέπει η παράγραφος 1. Το άρθρο 5§4 δεν παρέχει το δικαίωμα σε δικαστικό έλεγχο τέτοιας ευρύτητας που να παρέχει περαιτέρω το δικαίωμα στο δικαστήριο να εκφράσει τη σκέψη του επιλαμβανόμενο όλων των επί μέρους πλευρών της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων και σκέψεων άμεσης αναγκαιότητας, έναντι της εκτίμησης στην οποία προβαίνει η αρχή από την οποία προέρχεται η απόφαση. Πολύ λιγότερο δεν επιθυμεί έναν αρκετά ευρύ έλεγχο που να εκτείνεται σε κάθε έναν από τους όρους που κρίνονται απαραίτητοι για την ομαλότητα (νομιμότητα)* της κράτησης ενός ατόμου έναντι της παραγράφου 1 (*Chahal*, όπως αναφέρεται παραπάνω, § 127. *Dougoz*, όπως αναφέρεται παραπάνω, § 61).

72. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατ' αρχήν, όσον αφορά στις αντιρρήσεις τις οποίες μπορεί να προβάλει αλλοδαπός κατά της απόφασης που διατάσσει την κράτησή του με σκοπό την απέλασή του, η τέταρτη παράγραφος του άρθρου 76 του νόμου 3386/2005 προέβλεπε, τότε, συμβάντα τα οποία το δικαστικό όργανο μπορούσε να ερευνήσει με την απόφαση της κράτησης αποκλειστικά όμως στο πεδίο του υπόπτου φυγής και της επικινδυνότητάς του ως προς τη δημόσια ασφάλεια. Το Δικαστήριο έχει, κατ' επανάληψη, κρίνει ότι η διατύπωση αυτή περιείχε στοιχεία μιας αμφιλογίας, στο βαθμό που έτσι όπως είχε συνταχθεί το άρθρο 76 §4 δεν παρείχε ρητά στον δικαστή το δικαίωμα να εξετάσει τη νομιμότητα της παραπομπής που αποτελούσε, κατά το ελληνικό δίκαιο, τη νομική βάση της κρατήσεως (*R.U. c. Grèce*, αριθμός 2237/08, § 103, 7 Ιουνίου 2011. *A.A. c. Grèce*, όπως αναφέρεται παραπάνω § 73. *Tabesh*, όπως αναφέρεται παραπάνω, § 62. *S.D. c. Grèce*, όπως αναφέρεται παραπάνω, § 73). Είναι αληθές ότι, δυνάμει του νόμου 3900/2010, η παράγραφος 4 του άρθρου 76 του νόμου 3386/2005 τροποποιήθηκε και προβλέπει πλέον ότι ο αρμόδιος δικαστής « αποφαίνεται και ως προς τη νομιμότητα της κράτησης ή της παράτασής της ». Από τη νέα αυτή διατύπωση προκύπτει ότι ο αρμόδιος δικαστής δύναται στο εξής να εξετάζει τη νομιμότητα της παραπομπής καθώς και τα

ζητήματα τα συναφή προς τις υλικές συνθήκες κράτησης του προσώπου που πρόκειται να απελαθεί, στο μέτρο κατά το οποίο ο ισχύων νόμος προβλέπει τώρα σαφώς τον έλεγχο της νομιμότητας της κράτησης. Άρα, το Δικαστήριο, επισημαίνει ότι ο νόμος 3900/ 2010 ετέθη σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 2011, ενώ τα επίδικα γεγονότα στην προκειμένη περίπτωση, όσον αφορά στις αιτιάσεις που στηρίζονται στο άρθρο 5§4 , έλαβαν χώρα τέλος του 2009 και κατά τη διάρκεια του 2010. Ως εκ τούτου, τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε το Δικαστήριο με την προειρημένη νομολογία ως προς την αποτελεσματικότητα των αντιρρήσεων των προβληθεισών ενώπιον του Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου, είναι επίσης ισχυρά και στην παρούσα περίπτωση.

73. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι ανεπάρκειες αυτές του εσωτερικού δικαίου κατά το χρόνο που διαδραματίστηκαν τα γεγονότα ως προς την αποτελεσματικότητα του δικαιοδοτικού ελέγχου της κράτησης με σκοπό την απέλαση, δεν μπορούν να συγκεραστούν με τις απαιτήσεις του άρθρου 5 §4 της Σύμβασης. Συμπεραίνει συνεπώς ότι υπήρξε παραβίαση της διάταξης αυτής.

IV Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

74. Κατά την έννοια του άρθρου 41 της Συμβάσεως,

« Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

75. Η πρώτη προσφεύγουσα απαιτεί την καταβολή 10 000 ευρώ και ο δεύτερος προσφεύγων 15 000 ευρώ ως ηθική βλάβη την οποία υπέστησαν.

76. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι τα ποσά αυτά είναι υπερβολικά και μη αιτιολογημένα από τα συγκεκριμένα περιστατικά της υπόθεσης. Προσθέτει ότι το ποσό που πρέπει να επιδικάσει το Δικαστήριο δεν πρέπει να υπερβεί τα 1 000 ευρώ για έκαστο των προσφευγόντων.

77. Λαμβάνοντας υπ' όψη τον αριθμό και τη βαρύτητα των παραβιάσεων που

έχουν διαπιστωθεί στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι προσφεύγοντες πρέπει να λάβουν αποζημίωση για την ηθική βλάβη που υπέστησαν. Κρίνοντας με δίκαιο τρόπο, όπως το απαιτεί το άρθρο 41, εκτιμά ότι πρέπει να επιδικασθεί σε έκαστον προσφεύγοντα το ποσό των 8 000 ευρώ για την ηθική ζημία που υπέστη.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

78. Οι προσφεύγοντες ζητούν 2 500 ευρώ σε κάθε μία από τις υποθέσεις αυτές για έξοδα και δικαστική δαπάνη στα οποία υπεβλήθησαν ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων. Δεν προσκομίζουν αποδείξεις ούτε σημείωμα αμοιβής. Οι προσφεύγοντες ως προς τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη ενώπιον του Δικαστηρίου, υποβάλλουν αντίγραφο συμφωνητικού που συνήφθη μεταξύ αυτών και των εκπροσώπων (πληρεγουσίων) τους, βάσει του οποίου θα πληρώσουν τους δικηγόρους τους με το πέρας της διαδικασίας.

79. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι τα αιτήματα εξόδων και δικαστικής δαπάνης είναι υπερβολικά και πρέπει να απορριφθούν.

80. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο προσφεύγων δύναται να εισπράξει τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στην οποία υπεβλήθη μόνον κατά το μέτρον που ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, στην αναγκαιότητα και στο δίκαιο ύψος του ποσοστού αυτών (*Creanga c. Roumanie* [GC], αριθμός 29226/03, § 130, 23 Φεβρουαρίου 2012). Το Δικαστήριο κρίνει ως αποδεδειγμένο ότι οι προσφεύγοντες υπεβλήθησαν πράγματι σε έξοδα, ως προς τη διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου, εφ' όσον με την ιδιότητά τους ως πελάτες συνήψαν ενοχική σύμβαση να πληρώσουν τους εκπροσωπούντες αυτούς ενώπιον της δικαιοσύνης σε συμπεφωνημένη βάση (*ιδε, mutatis mutadis, Sanoma Uitgevers B.V. c. Pays-Bas*, αριθμός 38224/03, § 110, 31 Μαρτίου 2009, και *M.S.S. c. Belgique et Grèce* [GC], αριθμός 30696/09, §414, CEDH 2011). Κρίνει ως εύλογο να επιδικάσει για το λόγο τούτο το ποσό των 2000 ευρώ από κοινού στους δύο προσφεύγοντες, πέραν κάθε ποσού το οποίο ενδεχομένως οφείλεται από αυτούς ως φόρος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

81. Το Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να συναρτήσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας βάσει του επιτοκίου διευκόλυνσης που χορηγείται από την Κεντρική

Ευρωπαϊκή Τράπεζα προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες,

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Αποφασίζει να συνεκδικάσει τις προσφυγές,*
2. *Δέχεται τις προσφυγές,*
3. *Αναγνωρίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Συμβάσεως,*
4. *Αναγνωρίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 §1 της Συμβάσεως ως προς την πρώτη προσφεύγουσα,*
5. *Αναγνωρίζει ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5§1 της Συμβάσεως στην περίπτωση του δεύτερου προσφεύγοντος ,*
6. *Αναγνωρίζει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 §4 της Συμβάσεως,*

7. *Αποφαίνεται ότι*

α) Η εναγομένη Κυβέρνηση οφείλει να καταβάλει εντός τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 §2 της Συμβάσεως:

ι. 8 000 ευρώ (οκτώ χιλιάδες ευρώ) σε έκαστο των προσφευγόντων, πλέον κάθε ποσό που ενδέχεται να οφείλεται ως φόρος,

ιι) 2 000 ευρώ (δύο χιλιάδες ευρώ) από κοινού στους προσφεύγοντες για έξοδα και δικαστική δαπάνη, πλέον κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται από αυτούς ως φόρος,

β) ότι από το χρόνο εκπνοής της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξάνονται με τον απλό τόκο και επιτόκιο ίσο προς το επιτόκιο διευκόλυνσης που χορηγεί η Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα και εφαρμόζεται την περίοδο αυτή, προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

8. *Απορρίπτει το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης ως προς το επιπλέον.*

Συνετάγη στη γαλλική γλώσσα, στη συνέχεια δε κοινοποιήθηκε εγγράφως την 24^η Απριλίου 2014, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

Søren Nielsen
Γραμματέας

Isabelle Berro-Lefèvre
Πρόεδρος

* Σημ .τ .μ.: Οι λέξεις *régularité- irrégularité* στο ελληνικό γλωσσικό νομικό σύστημα αποδίδονται με μία πολλαπλότητα μεταφοράς, άλλοτε ως νομιμότητα μη νομιμότητα- ή παρανομία, ή ορθότητα ή ομαλότητα - παρατυπία, βάσει του εκάστοτε συγκειμένου. Ο Δικηγορικός Σύλλογος της Αθήνας σε έκδοση του 2003 περί της προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην Ευρώπη, μεταφράζει την *régularité* ως νομιμότητα.

Ακριβής μετάφραση από
φωτοτυπικό αντίγραφο
Αθήνα, 16/05/2014
Η μεταφράστρια
B. A. Αυγερινοπούλου